

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада балаға экологиялық тәрбие берудің маңыздылығы.

ЖАРИЯЛАНДЫ
04.02.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/175626/>**Абдыбекова Роза Нуртазаевна**

Лауазымы: Тәрбиеші

Жетісу облысы, Көксу ауданы

«Қызғалдақ» бөбекжай балабақшасы

Кіріспе: Қазіргі қоғамның алдында тұрған маңызды мәселелердің бірі – қоршаған ортаны қорғау, табиғатты аялау және экологиялық сауаттылықты арттыру болып табылады. Бұл міндетті орындауда мектепке дейінгі мекемелердің рөлі ерекше. Балалардың табиғатпен қарым-қатынасы дәл осы кезеңнен бастап қалыптасады, сондықтан балабақшада экологиялық тәрбие беру маңызды қадам болып саналады.

Экологиялық тәрбие берудің маңызы

Экологиялық тәрбие – баланың табиғатқа деген көзқарасын қалыптастырып, оны қорғауға, табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға және қоршаған ортаны ластамауға үйрететін тәрбие түрі. Ерте жастан бастап экологиялық сананы дамыту, болашақта саналы азаматтарды тәрбиелеуде ерекше рөл атқарады.

Мектепке дейінгі жастағы балалардың табиғатты қабылдауы эмоционалды және эстетикалық негізде қалыптасады. Олар қоршаған ортаны әсемдік ретінде көріп, оның бөлшектерімен танысу арқылы алғашқы экологиялық ұғымдарды меңгереді. Балалар табиғаттағы барлық құбылыстарды өздеріне жақын қабылдап, әрбір ағаш, гүл, жануардың ерекше екендігін түсінеді.

Негізгі бөлім:**Экологиялық тәрбиенің мақсаты**

Балабақшадағы экологиялық тәрбиенің басты мақсаты – баланың табиғатқа деген сүйіспеншілігін, қызығушылығын және оны қорғауға деген ынтасын ояту. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін мынадай міндеттер қойылады:

1. **Қоршаған ортамен таныстыру.** Балаларға өсімдіктер, жануарлар, табиғат құбылыстары туралы алғашқы білім беру. Бұл білімдер табиғаттағы әртүрлілік пен экожүйелердің маңызын түсінуге көмектеседі.
2. **Экологиялық мәдениетті қалыптастыру.** Балаларда қоршаған ортаны сақтау мен қорғаудың қажеттілігін түсіндіру. Оларға суды, ауаны, топырақты қорғаудың маңыздылығын түсіндіре отырып, экологиялық жауапкершілікке тәрбиелеу.
3. **Табиғатқа қамқорлық жасауға үйрету.** Балаларға қарапайым экологиялық іс-әрекеттерді орындауға үйрету, мысалы, ағаш отырғызу, қоқысты сұрыптау, су ресурстарын үнемдеу.
4. **Қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды үйрету.** Табиғаттың әсемдігін бағалап, оның барлық элементтеріне құрметпен қарауды дамыту.

Экологиялық тәрбие беру әдістері

Экологиялық тәрбиені жүзеге асыру үшін балабақшада әртүрлі әдістер мен тәсілдер қолданылады. Олардың ішінде экскурсиялар, тәжірибелік жұмыстар, экологиялық ертегілер мен әңгімелер, ойындар мен қолөнер сабақтары бар.

1. Экологиялық экскурсиялар мен серуендер

Экологиялық тәрбиенің ең тиімді әдістерінің бірі – табиғат аясында серуендеу және экскурсиялар ұйымдастыру. Балаларды табиғатқа шығарып, өсімдіктер мен жануарлар әлемімен таныстыру олардың табиғат туралы білімдерін тереңдетіп, қызығушылығын арттырады.

Экскурсия барысында балалар табиғаттағы құбылыстарды тікелей бақылайды. Мысалы, жапырақтардың түсуі, құстардың ұшуы, судың ағысы секілді табиғат құбылыстарын көру арқылы бала табиғат заңдылықтарын түсіне бастайды. Сондай-ақ, табиғат аясында серуендер балалардың физикалық дамуына да оң әсерін тигізеді.

2. Тәжірибелік жұмыстар

Тәжірибелік жұмыстар – балабақшадағы экологиялық тәрбиенің маңызды бөлігі. Балалар өсімдіктерді суаруды, ағаштарды отырғызуды, жануарларға қамқорлық көрсетуді үйренеді. Мұндай тәжірибелер балалардың табиғатқа деген қарым-қатынасын қалыптастырып, табиғатпен тікелей байланысқа түсу арқылы экологиялық мәдениетін дамытады.

Мысалы, балалар балабақша ауласында гүлзарларды күтеді, өсімдіктерді отырғызады және оларды бақылап, қалай өсіп келе жатқанын бақылайды. Осылайша, балалар табиғатқа қамқорлық жасаудың маңыздылығын түсінеді.

3. Әңгімелер мен ертегілер

Экологиялық тәрбиені жүзеге асырудың тағы бір маңызды әдісі – экологиялық тақырыптағы әңгімелер мен ертегілерді пайдалану. Мектепке дейінгі балалар үшін табиғат туралы ертегілер мен әңгімелер өте қызықты әрі түсінікті. Олар арқылы балаларға табиғатты қорғаудың маңыздылығы туралы терең түсінік беріледі. Мысалы, табиғаттың қамқоршысы туралы ертегілер балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятады және оны қорғауға деген құштарлықты арттырады. Сондай-ақ, жануарлар мен өсімдіктердің өмірі туралы әңгімелер оларды сақтаудың маңыздылығын түсіндіруге көмектеседі.

4. Экологиялық ойындар

Экологиялық тәрбиені ойын арқылы беру – өте тиімді әдіс. Балалар ойын барысында табиғатқа деген сүйіспеншілікті үйреніп, оны қорғаудың жолдарын түсінеді. Ойындар арқылы экологиялық мәселелерді шешуді үйрену балалардың логикалық және шығармашылық ойлау қабілеттерін дамытуға да көмектеседі.

Мысалы, «Табиғатты қорға» ойыны барысында балалар қоқысты жинау, ағаш отырғызу сияқты әрекеттерді орындайды. Бұл олардың табиғатты аялауға деген қызығушылығын оятады.

5. Қолөнер сабақтары

Балабақшада табиғи материалдардан қолөнер жасау балалардың экологиялық мәдениетін дамытуға көмектеседі. Балалар ағаш жапырақтарынан, бұтақтардан, тастардан және басқа да табиғи материалдардан әртүрлі заттар жасап, табиғаттың әсемдігін түсінеді.

Мысалы, олар табиғи материалдардан ойыншықтар, суреттер жасап, табиғи ресурстардың қайталанбастығын бағалайды. Бұл шығармашылық жұмыстар балаларды табиғатты ұтымды пайдалануға үйретеді.

Экологиялық мәдениетті қалыптастыру

Экологиялық тәрбие берудің маңызды нәтижесі – баланың экологиялық мәдениетін қалыптастыру. Экологиялық мәдениет – бұл қоршаған ортаға саналы қарым-қатынас, табиғатты сақтау мен қорғауға деген жауапкершілік сезімі. Бұл мәдениет балада тек балабақшада ғана емес, сонымен қатар үйде, ата-аналар мен қоғам тарапынан қолдау тауып, нығайы тиіс.

Ата-аналардың рөлі де маңызды. Балабақшада алған білімдері мен дағдыларын үйде бекітіп, табиғатты қорғауға үлес қосатын отбасылық іс-шаралар ұйымдастыру арқылы балада экологиялық сананы нығайтуға болады. Мысалы, ата-аналар балаларымен бірге

өсімдік отырғызып, суаруды, қоқысты сұрыптауды және суды үнемдеуді үйретуі қажет.

Қорытынды

Балабақшада балаға экологиялық тәрбие беру – бұл баланың табиғатпен үйлесімді қарым-қатынас жасауға, экологиялық сауатты азамат болып өсуіне бағытталған маңызды үдеріс. Ерте жастан бастап табиғатқа қамқорлық жасау, оны қорғау дағдыларын қалыптастыру – болашақта тұрақты даму мен экологиялық тепе-теңдікті сақтаудың кепілі. Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен қамқорлықты бала жас кезінен бастап бойына сіңірсе, болашақта ол экологиялық сауатты және жауапты азамат болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жапанова Р. Н., Аширбекова Қ. С. *МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ* – 2018. – №. 3. – С. 90-93.
2. Ғалиева А. Н., Ахметова Г. Б. *Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру жұмысын ұйымдастыру.*
3. *Интернет желісі*

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.